

ARCHEOLOGIENOTA

LIEDEKERKE - HOUTMARKTSTRAAT

J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN, G. VERBEELLEN
E. DIRIX, A. SYS, E. AUDENAERT
& K. BOUCKAERT

NOVEMBER 2017

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Liedekerke - Houtmarktstraat

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix, Annelien Sys, Evelien Audenaert
& Kevin Bouckaert

Opdrachtgever

Intop
Statiestraat 8
1740 Ternat

Projectnummer

2017K167

Plaats en datum

Kortenaken, 29 november 2017

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2017K167
ISSN 2034-5615

© 2017 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie.....</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie.....</i>	<i>9</i>
3	Bureauonderzoek	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>18</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	<i>19</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>24</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	25
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>25</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>25</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>26</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	<i>27</i>
5	Bibliografie	28
6	Figurenlijst.....	29
7	Plannenlijst.....	30

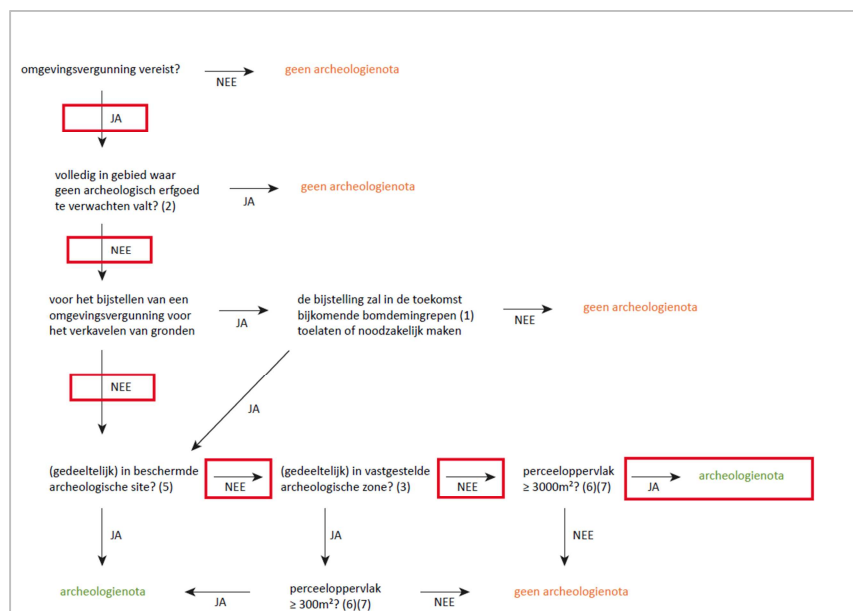
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota bij een vergunningsaanvraag is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij verkavelingsvergunning.

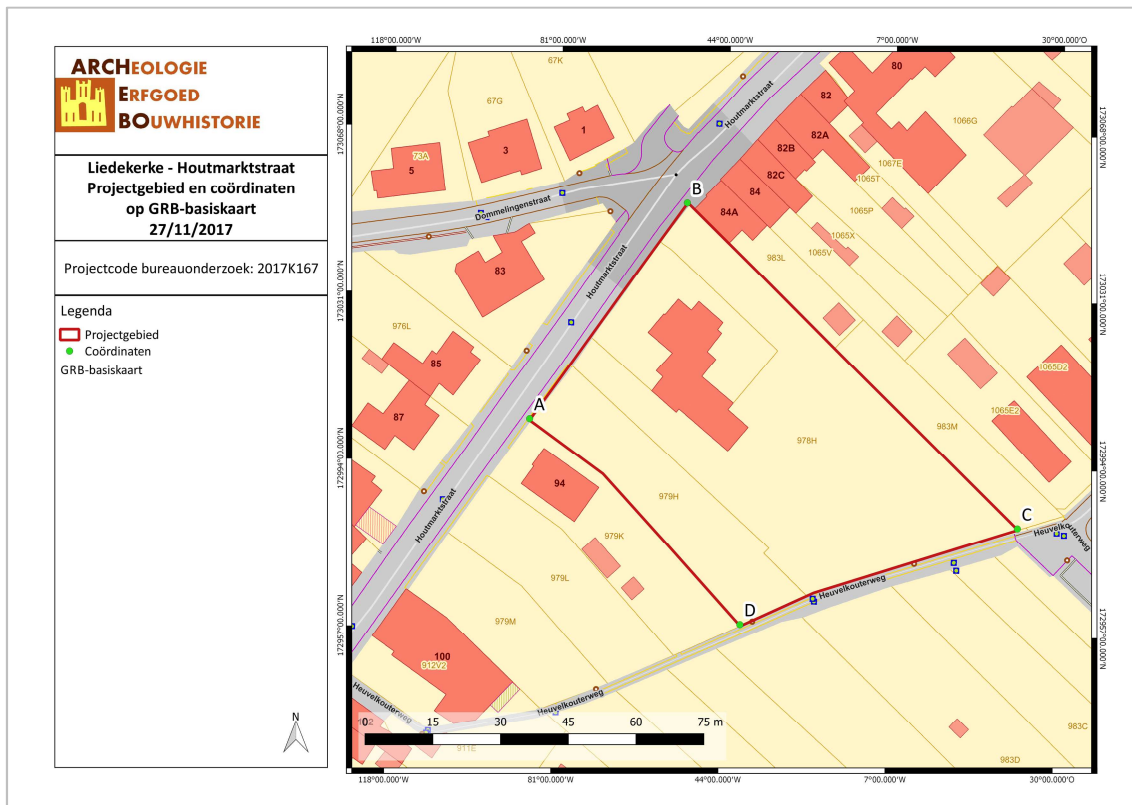
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een project langs de Houtmarktstraat te Liedekerke. De opdrachtgever plant hier de sloop van een gedeelte van de bestaande bebouwing. Op het terrein worden vijf zones voorzien waar gebouwd kan worden.

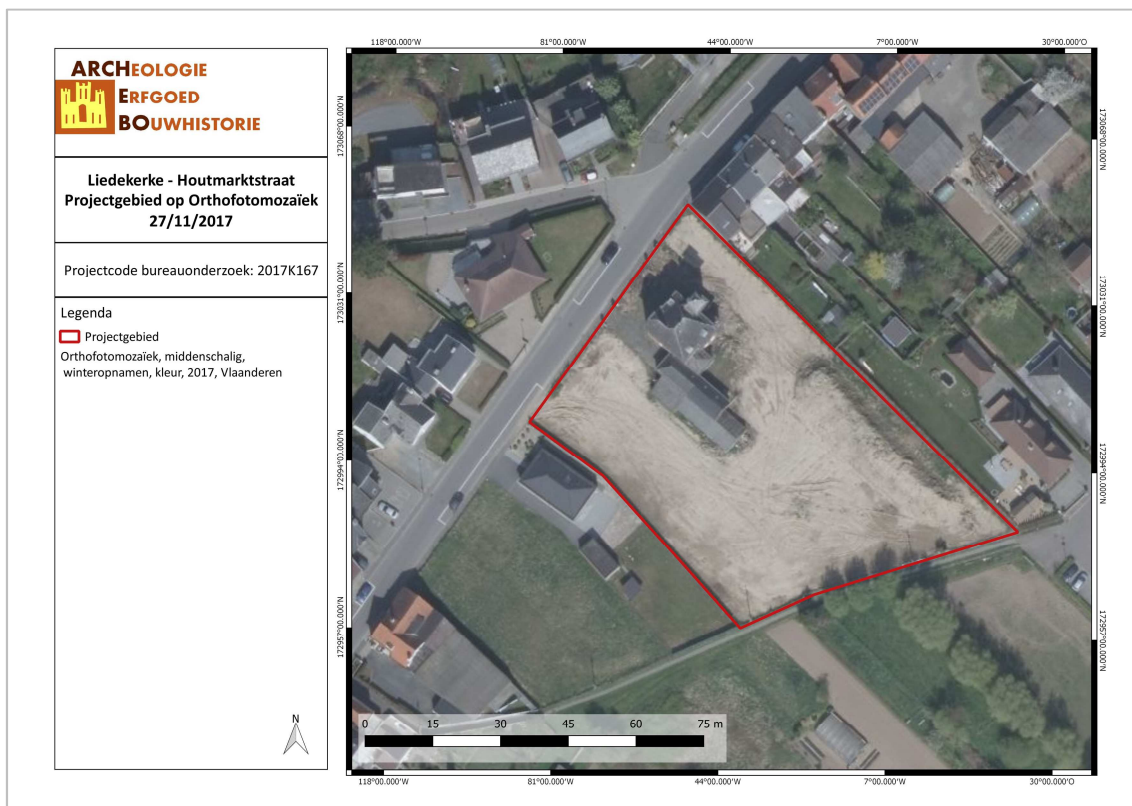
Aangezien de aanvraag voor een verkavelingsvergunning pas na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon was Wim Van den Cruyce. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de geplande werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

Administratieve fiche	
Naam site:	Liedekerke - Houtmarktstraat
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Vlaams-Brabant, Liedekerke, Houtmarktstraat 86
Kadaster:	Afdeling 2, sectie D, nr. 978G, 978H en 979H
Coördinaten:	A X 129512,98
	Y 173003,51
	B X 129547,06
	Y 173051,80
	C X 129621,38
	Y 172980,91
	D X 129560,31
	Y 172958,78
Opdrachtgever:	Intop Statiestraat 8 1740 Ternat
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba
Projectcode bureauonderzoek:	2017K167
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	ARCHEBO bvba (tijdelijk)
Grootte projectgebied:	Ca. 4800 m ²
Uitvoeringsperiode:	25 - 29 november 2017
Reden van de ingreep	Sloop van een gedeelte van de bestaande bebouwing en het verkavelen van de percelen.
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring ...

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het onderzoeksgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017).

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het onderzoeksgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed om nadien bij de aanvraag gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Archeologisch bodemonderzoek kan pas uitgevoerd worden na de sloop van de bijgebouw(en).

Het slopen van deze bebouwing mag enkel gebeuren tot op het maaiveld. Als er kelders of fundamenteën verwijderd moeten worden of uitgegraven, moet dit onder begeleiding van een erkende archeoloog.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?
2. Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?
3. Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?
4. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

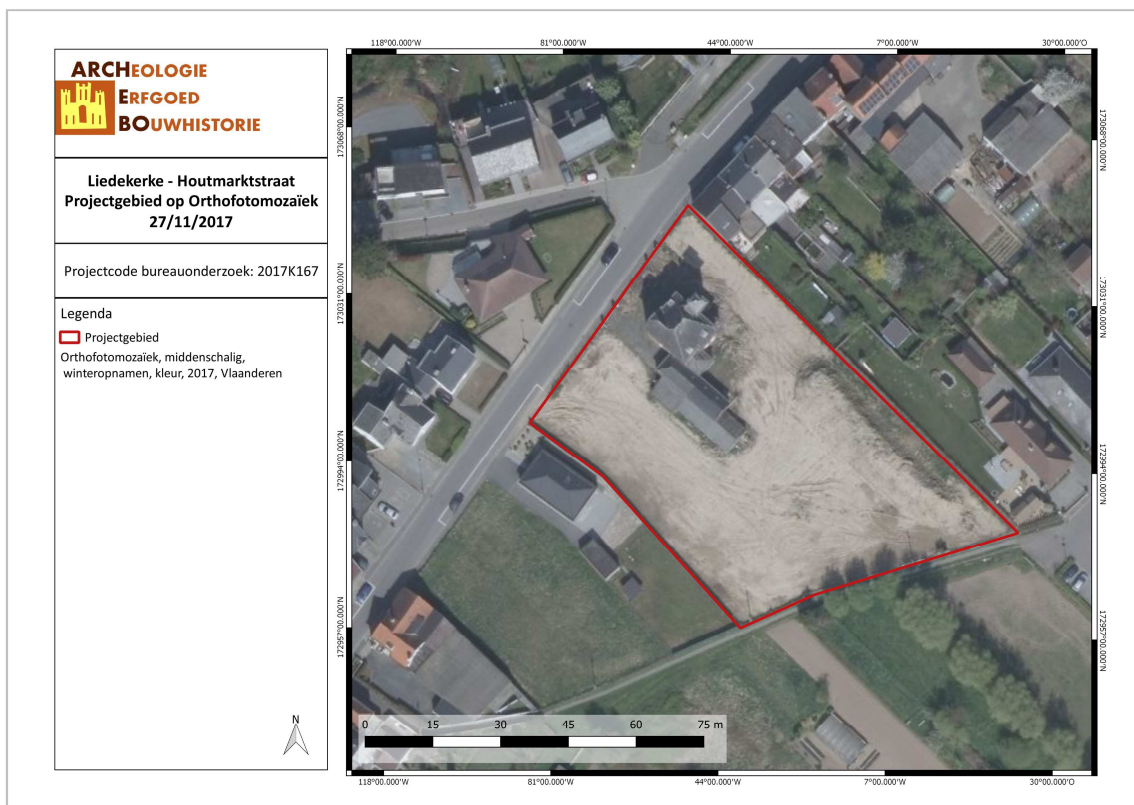
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Houtmarktstraat in Liedekerke, gelegen in de provincie Vlaams-Brabant. Het gebied bevat meerdere kadastrale percelen, waarvan één bebouwd is. Het betreft een woning met bijgebouw(en). De woonst dient behouden te blijven. De bijgebouw(en) worden daarentegen gesloopt. Uit luchtfoto's blijkt dat het terrein reeds grotendeels bouwrijp is gemaakt.

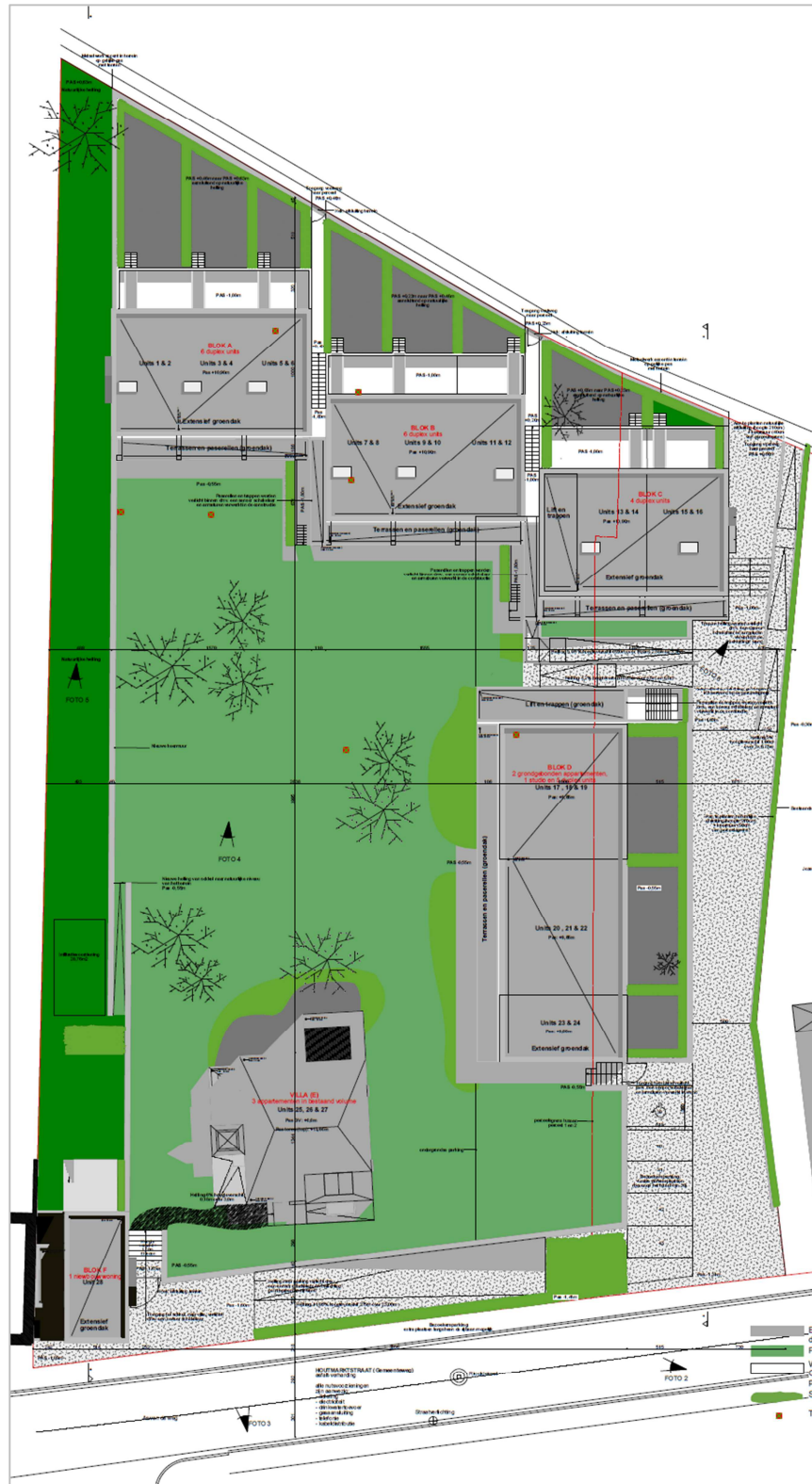
Figuur 4: Het projectgebied gezien vanaf de Houtmarktstraat (Google Street view, 2009).

Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De opdrachtgever plant de sloop van de aanwezige bijgebouw(en). De huidige woning blijft behouden. Binnen het projectgebied worden 5 zones voorzien waarbinnen gebouwd mag worden (fuchsia zones op Toekomstplan). Verder worden er ook groene zones en verharding op het terrein voorzien.

Figuur 6: Inplantingsplan (Pascal François Architects bvba, 2017).

LIHO/25/11/17/4 - Digitale aanmaak

Figuur 7: Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017).

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

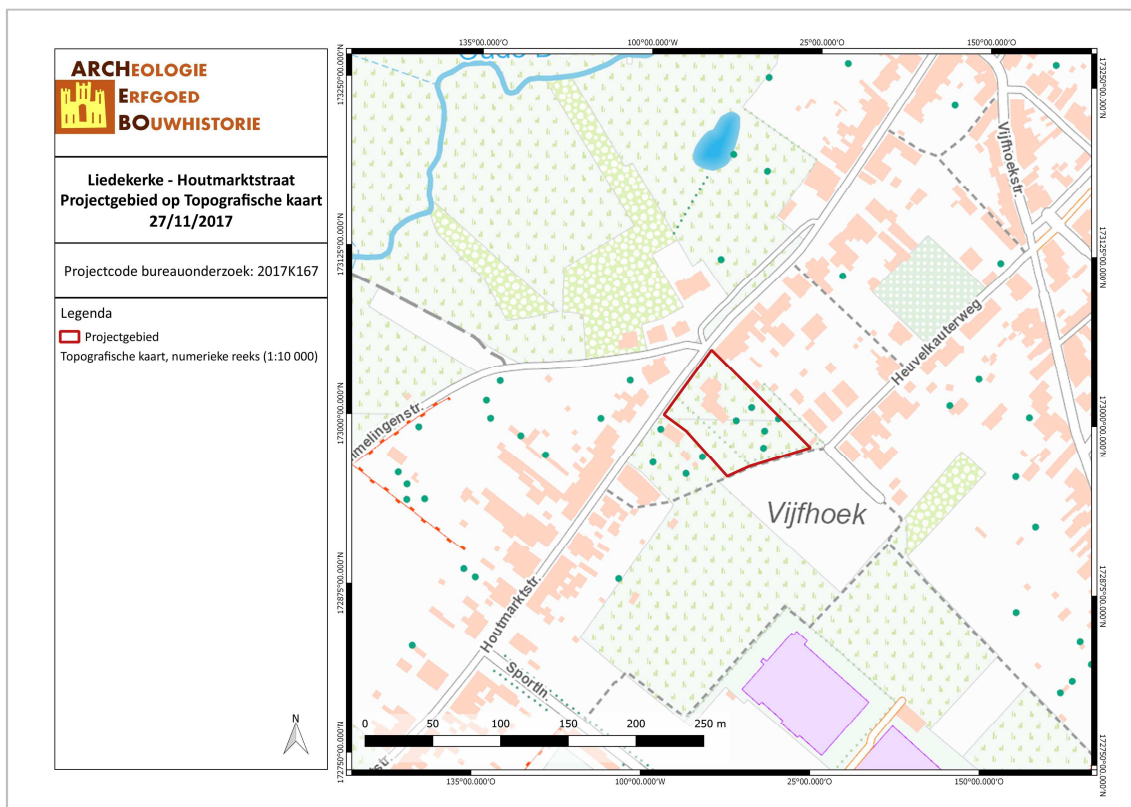
De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

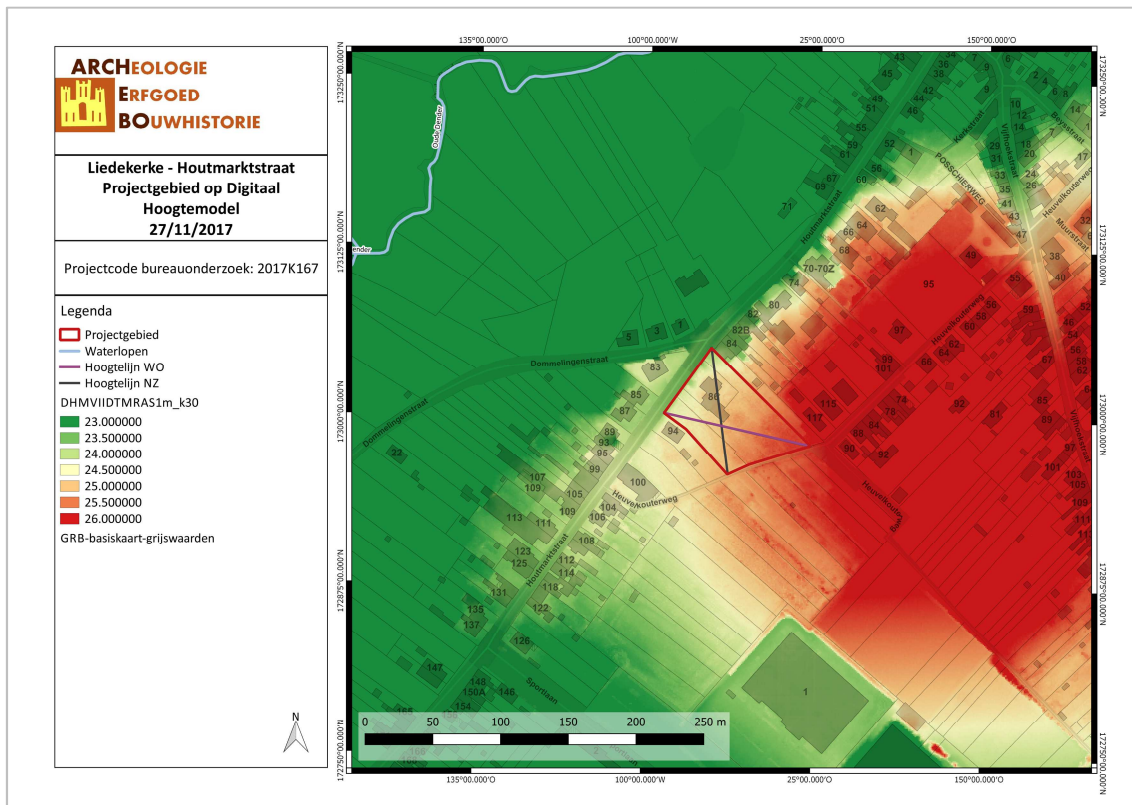
Het projectgebied ligt aan de Houtmarktstraat in Liedekerke, provincie Vlaams-Brabant. Het projectgebied ligt op ongeveer 1 km ten zuidwesten van het centrum van Liedekerke.

Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het gebied tussen ongeveer 24 en 25,7 meter boven de zeespiegel. Kadastraal gezien ligt het onderzoeksgebied in afdeling 2, Sectie D, nr. 978G, 978H en 979H.

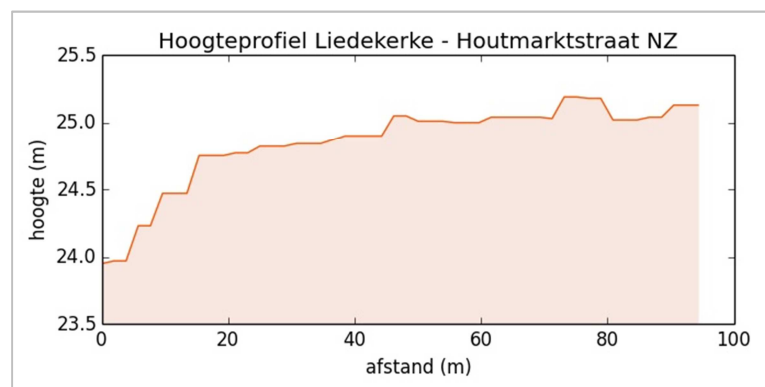
LIHO/25/11/17/5 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017).

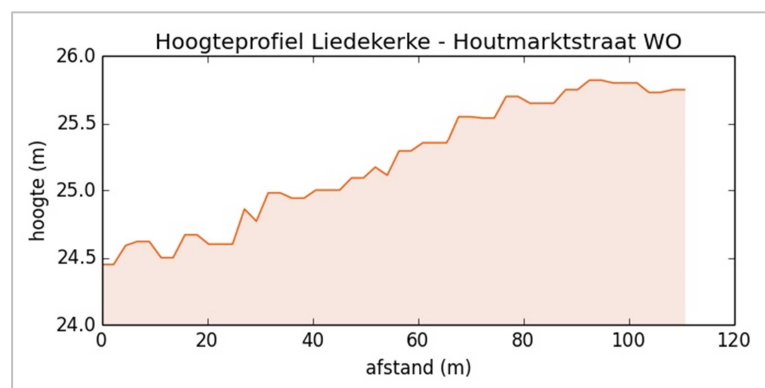

LIHO/25/11/17/6 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).

Figuur 10: Hoogteprofiel doorheen het onderzoeksgebied in N-Zrichting (Geopunt, 2017).

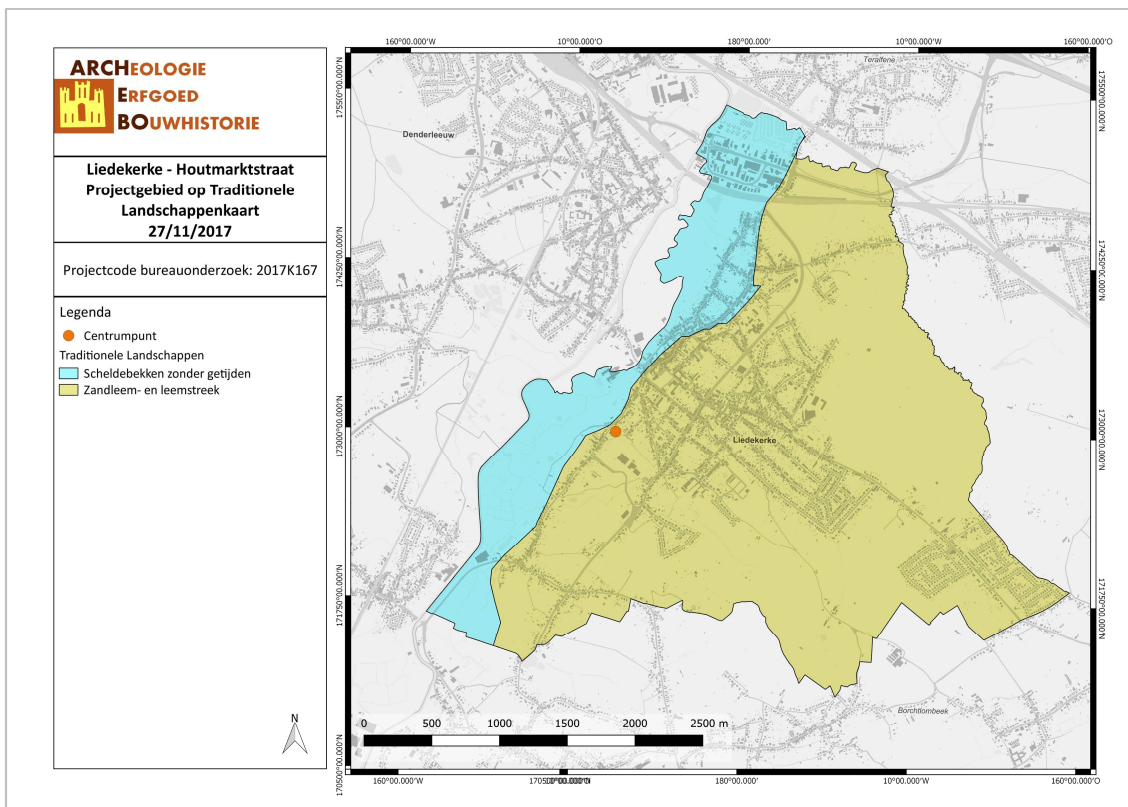

Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het onderzoeksgebied in W-O-richting (Geopunt, 2017).

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied ligt volgens de Traditionele Landschappenkaart in de zandleem- en leemstreek, op de grens met het Scheldebekken zonder getijden.

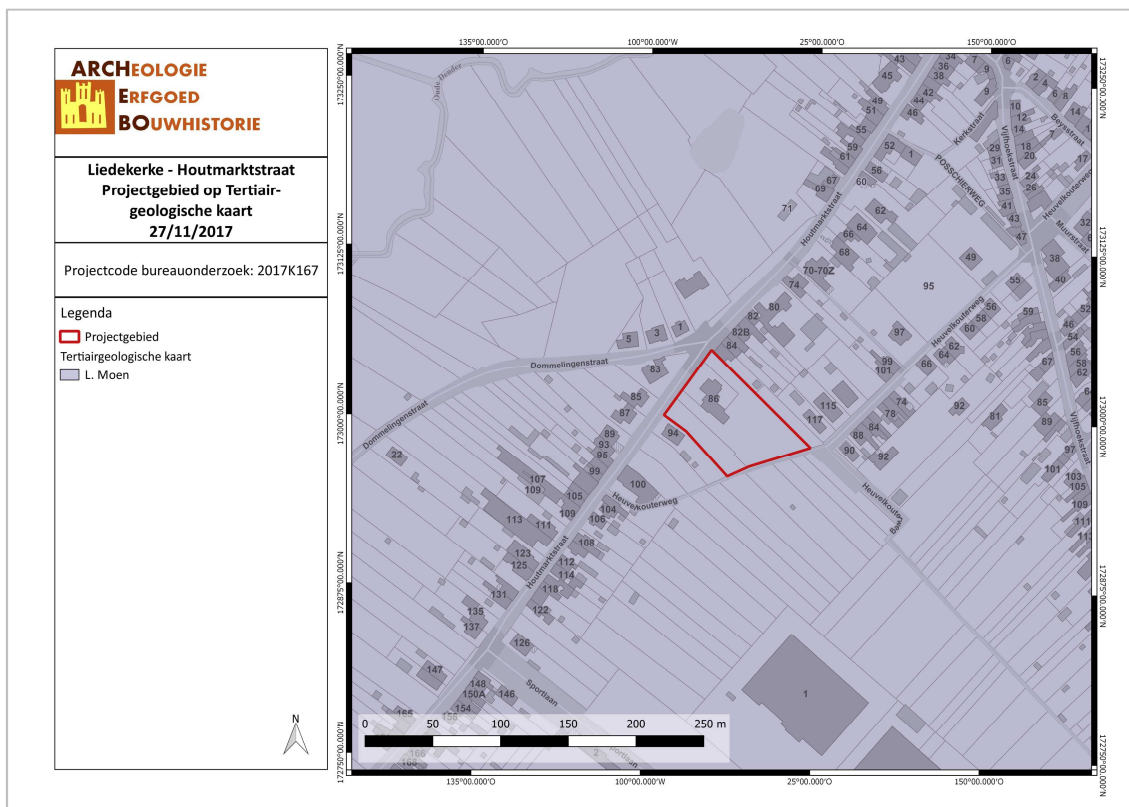
LIHO/25/11/17/7 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Het projectgebied aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2017).

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksgebied zich binnen het lid van Moen. Dit lid bestaat uit kleiige groene silt tot fijn zand met kleilagen, dat nummuliethoudend is.¹

¹ F. Gullentops en L. Wouters, red., *Delfstoffen in Vlaanderen* (Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBL, 1996), 37.

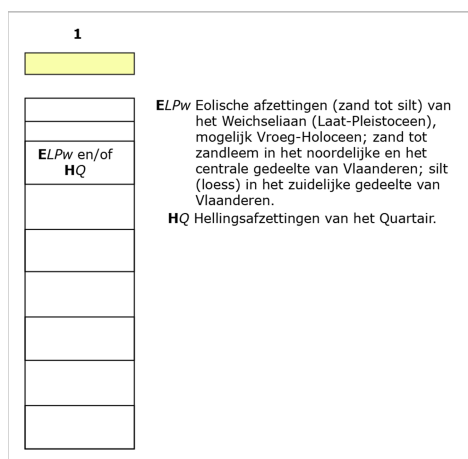

LIHO/25/11/17/8 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).

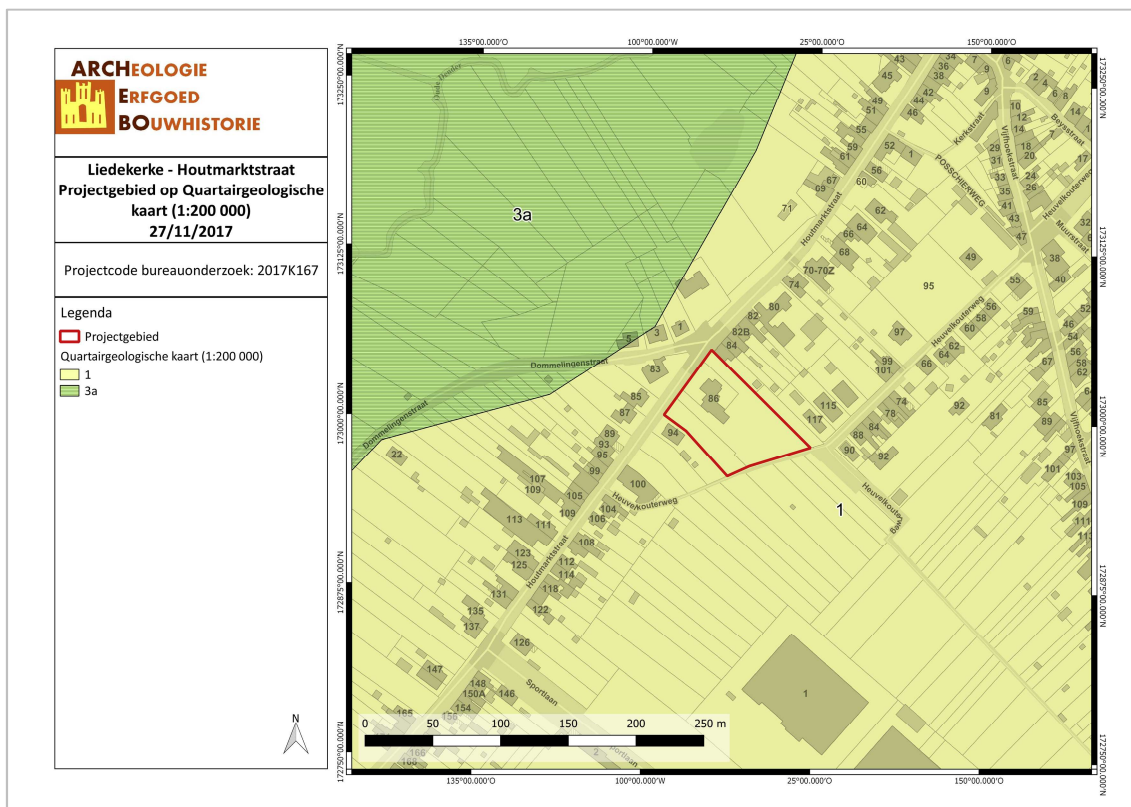
3.1.2.3 Quartair

Volgens de Quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het onderzoeksgebied zich volledig binnen type 1. Dit type bestaat uit een eolische afzetting (zand tot zandleem) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen.²

Figuur 14: Uitleg van het type volgens de Quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017).

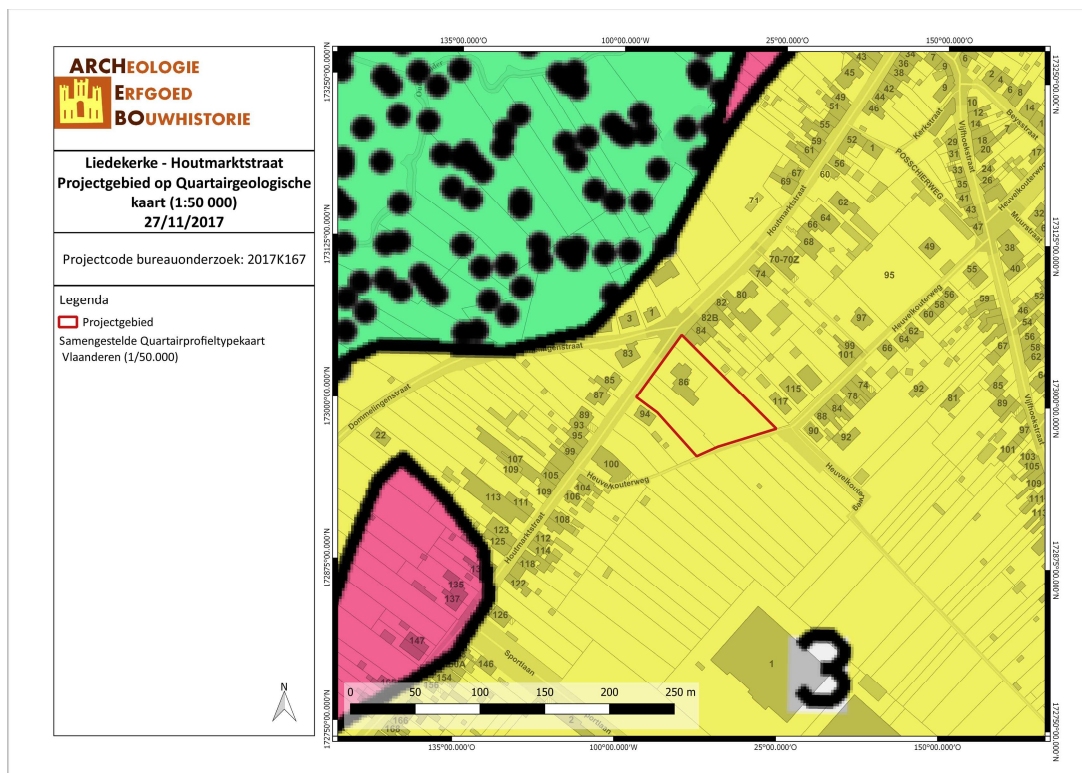
² E. Goossens, F. Gullentops, en N. Vandenbergh, *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 32, Leuven* (Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007), 28.

LIHO/25/11/17/9 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Quartaargeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).

Volgens de quartaargeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 3; zandlemige eolische afzettingen, homogeen bovenaan gevolgd door een alternatie van zand- en leemlagen.

LIHO/25/11/17/10 - Digitale aanmaak

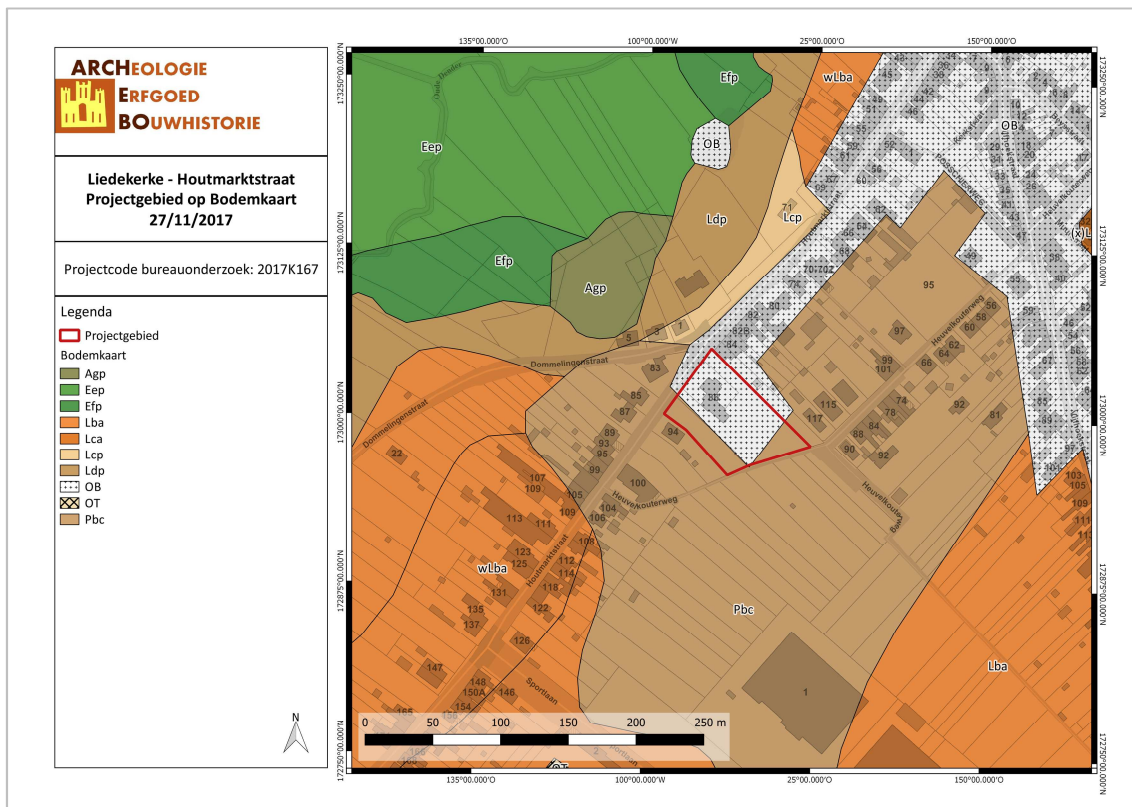
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartaargeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het onderzoeksgebied in gebied dat gekarteerd staat als OB of onder bebouwing, en Pbc, een droge lichte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont.

Deze laatste gronden hebben doorgaans een bouwvoor die 20-30 cm dik is, (donker)grijsbruin, matig humeus en die rust op een bruinachtige zwak humeuze overgangshorizont van 20-30 cm dikte waaronder soms een enigszins uitgeloopte horizont voorkomt. De gave of verbrokkelde textuur B begint op 70-90 cm. Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm. Variërende substraten kunnen op wisselende diepte aanwezig zijn. De waterhuishouding is goed in de winter; iets te droog in de zomer. De bodems zijn geschikt voor de meeste akkerbouw; matig goed voor tarwe en bieten; geschikt voor extensieve tuinbouw vooral schorseneer en wortelen. De bodems kenmerken vooral Tardiglaciaire kouterruggen.³

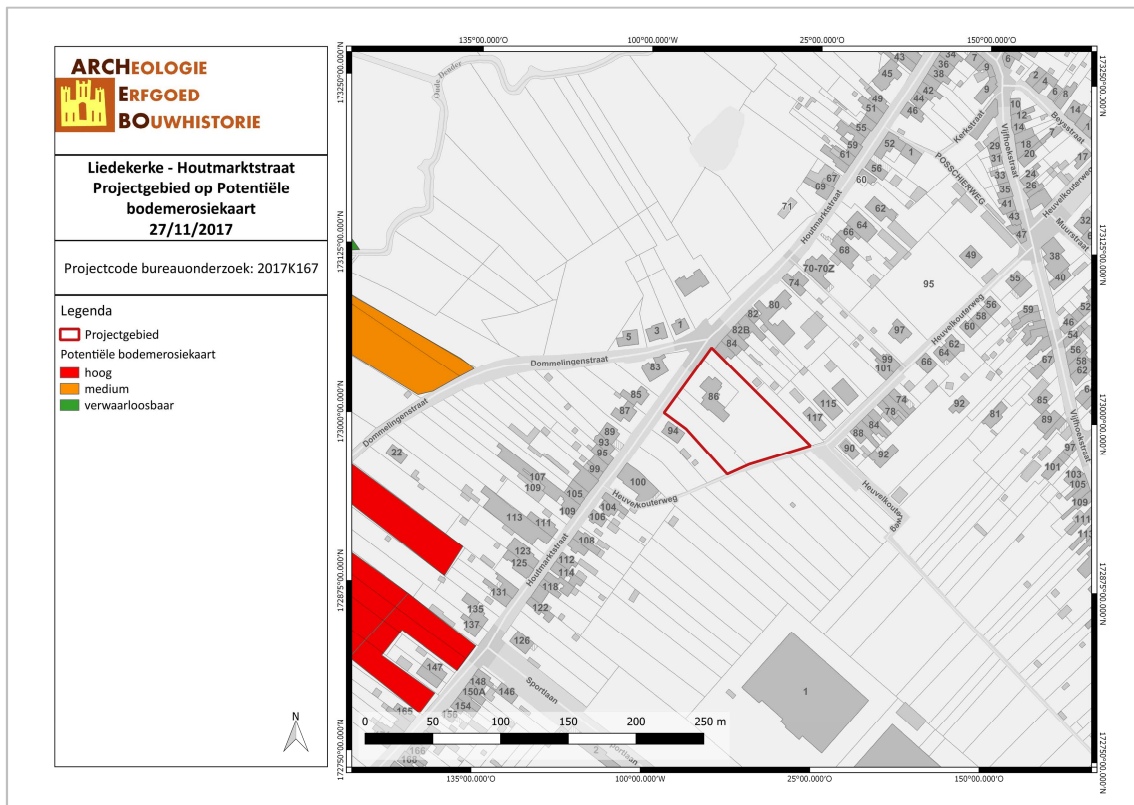
De potentiële bodemerosiekaart toont de schatting van de gemiddelde jaarlijkse bodemerosie door water en bewerking per perceel. Het projectgebied is hier niet gekarteerd.

LIHO/25/11/17/11 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).

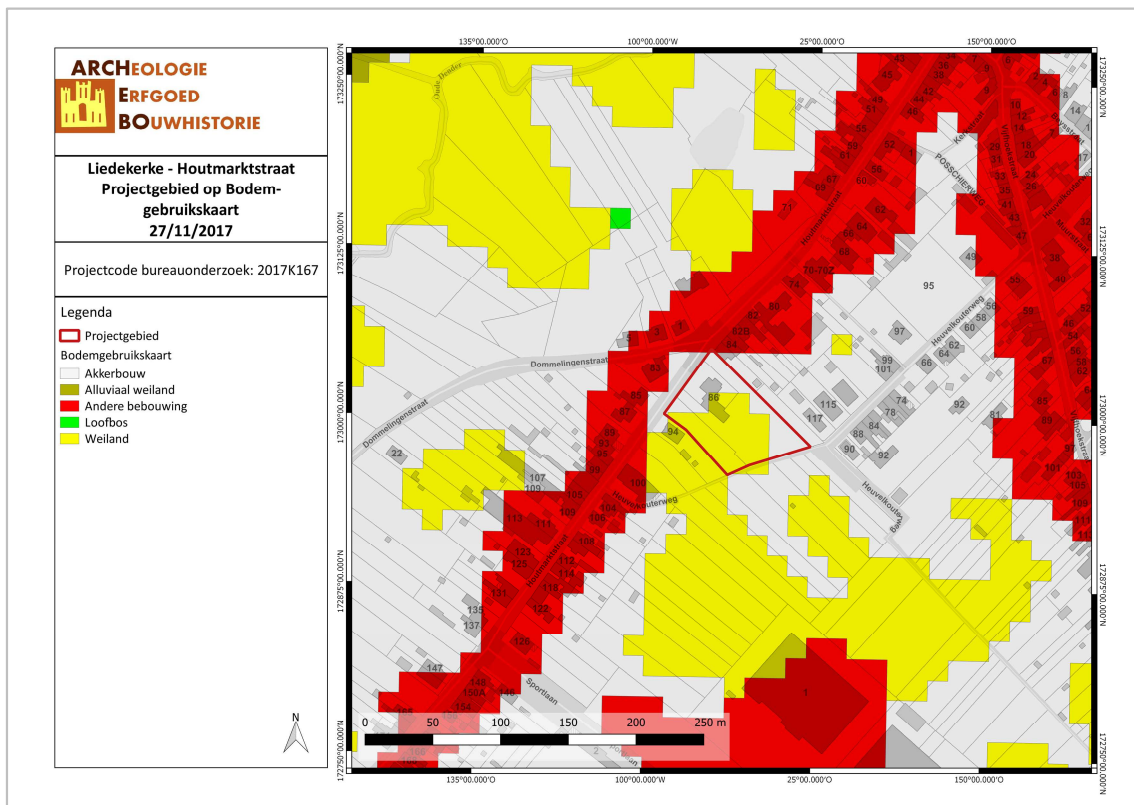
³ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 285.

LIHO/25/11/17/12 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Potentiële Bodemerosiekaart (Geopunt, 2017).

Op de bodemgebruikskaart is het projectgebied voor een deel gekarteerd als 'weiland'.

LIHO/25/11/17/13 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de Bodemgebruikskaart (Geopunt, 2017).

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

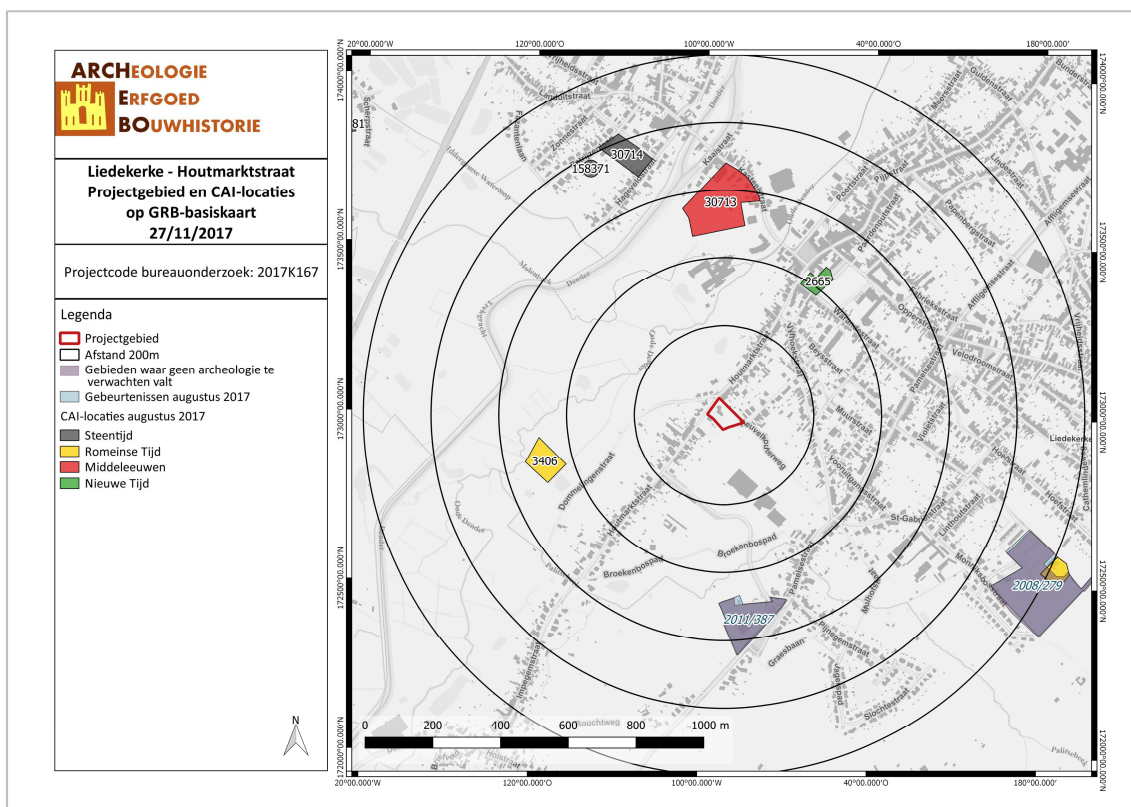
3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens bekend. De dichtstbijzijnde archeologische waarde ligt op circa 400 meter van het projectgebied. Het betreft hier vondst met nummer 2665 en deze duidt op de 17de-eeuwse Sint-Niklaaskerk.

Overige archeologische waarden zijn onder meer een vlakgraf uit de Midden-Romeinse periode (CAI-locatie 3406), een verhoogde opperhof uit de volle middeleeuwen (CAI-locatie 30713), aardewerk uit de Romeinse periode als losse vondst (CAI-locatie 20129) en materiaal uit de steentijden (CAI-locaties 30714 & 158371).

Volgende tabel geeft een overzicht van de CAI-melding die in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied gesitueerd zijn:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
2665	Sint-Niklaaskerk	17 ^{de} eeuw
3406	Vlakgraf	Romeinse periode
30713	Verhoogd opperhof/motte	Volle Middeleeuwen
20129	Aardewerk	Romeinse periode
30714	Litisch materiaal	Steentijden
158371	Litisch materiaal	Steentijden

LIHO/25/11/17/14 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Het grondgebied van Liedekerke moet vroeg bewoond geweest zijn. Dit kan afgeleid worden uit de vele gevonden voorwerpen uit de Prehistorie tot Gallo-Romeinse periode. Na de invoering van het feodaal stelsel ontstond in Liedekerke een der belangrijkste en oudste heerlijkheden van Vlaanderen.⁴

Tussen de 9de en 11de eeuw behoorde de gemeente tot de Brabantgouw. Omstreeks 1056-1059 verkreeg graaf Boudewijn V van Vlaanderen het noordwestelijke gedeelte van de gouw in leen van de Duitse keizer. Dit graafschap strekte zich uit tussen de Schelde en de Dender, maar omvatte ook enkele dorpen ten oosten van de Dender, zoals Liedekerke en Borchtlombeek. De naam "Liebercke" (Lie(de) = heuvel), kerk op de heuvel, werd voor het eerst in het graafschap opgetekend in 1092.

Ondanks het feit dat de hertogen van Brabant geen gezag hadden over het rijksleen van de graaf van Vlaanderen, vervoegde de heer van Gavere en Liedekerke hertogen Jan I van Brabant in de slag bij Woeringen (1288).

De burcht van de heren van Liedekerke stond bij de Dender, op het grondgebied van Denderleeuw, waarmee Liedekerke een heerlijkheid vormde. Onder de Franse bezetting (1796-1815) werd Liedekerke bij het Dijledepartement gevoegd. In 1815 werd dit de Nederlandse provincie Zuid-Brabant.

In de kerkelijke geografie maakte Liedekerke tijdens de Middeleeuwen deel uit van de dekenij Halle in het aartsdiakonaat Brabant, dat op zijn beurt deel uitmaakte van het bisdom Kamerijk.⁵

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

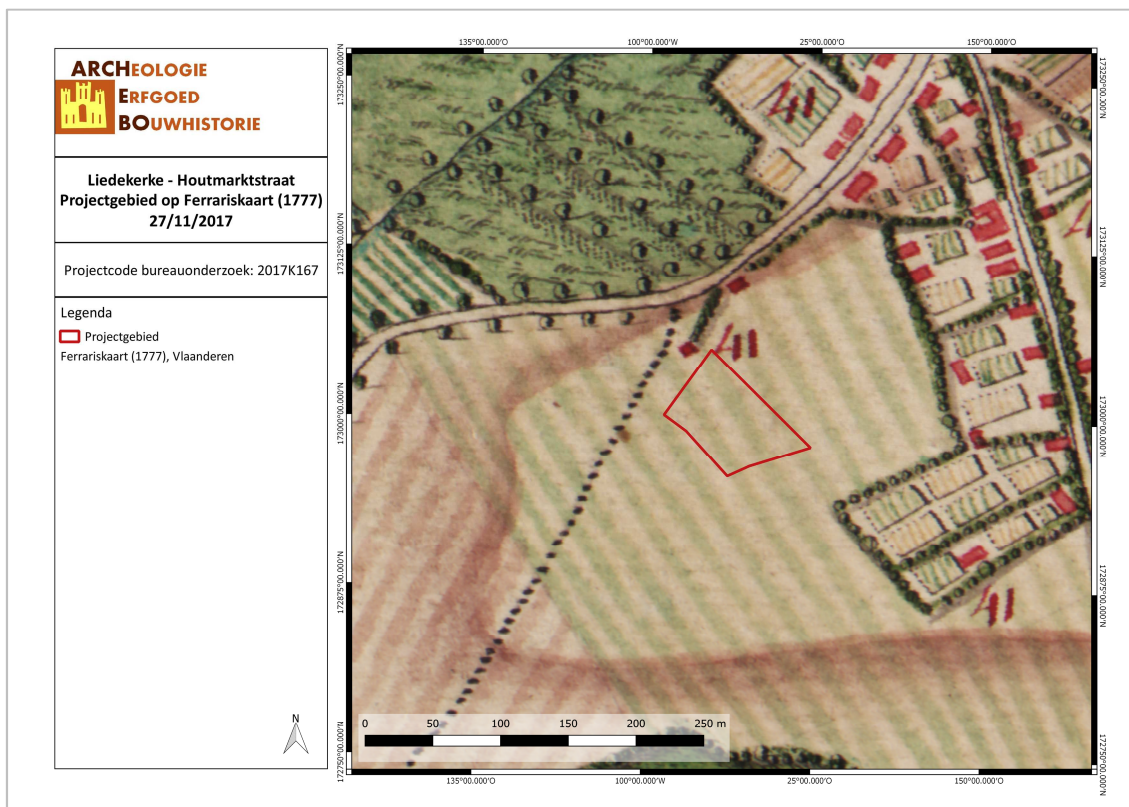
Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.

De Ferrariskaart duidt het projectgebied aan als akkerland. Er is geen bebouwing aanwezig.

⁴ Omer Vandeputte, *Gids voor Vlaanderen*, 1e dr. (Tielt: Lannoo Uitgeverij, 2007).

⁵ "Liedekerke", *Wikipedia*, geraadpleegd 28 november 2017, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Liedekerke&oldid=49394154>.

LIHO/25/11/17/15 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).

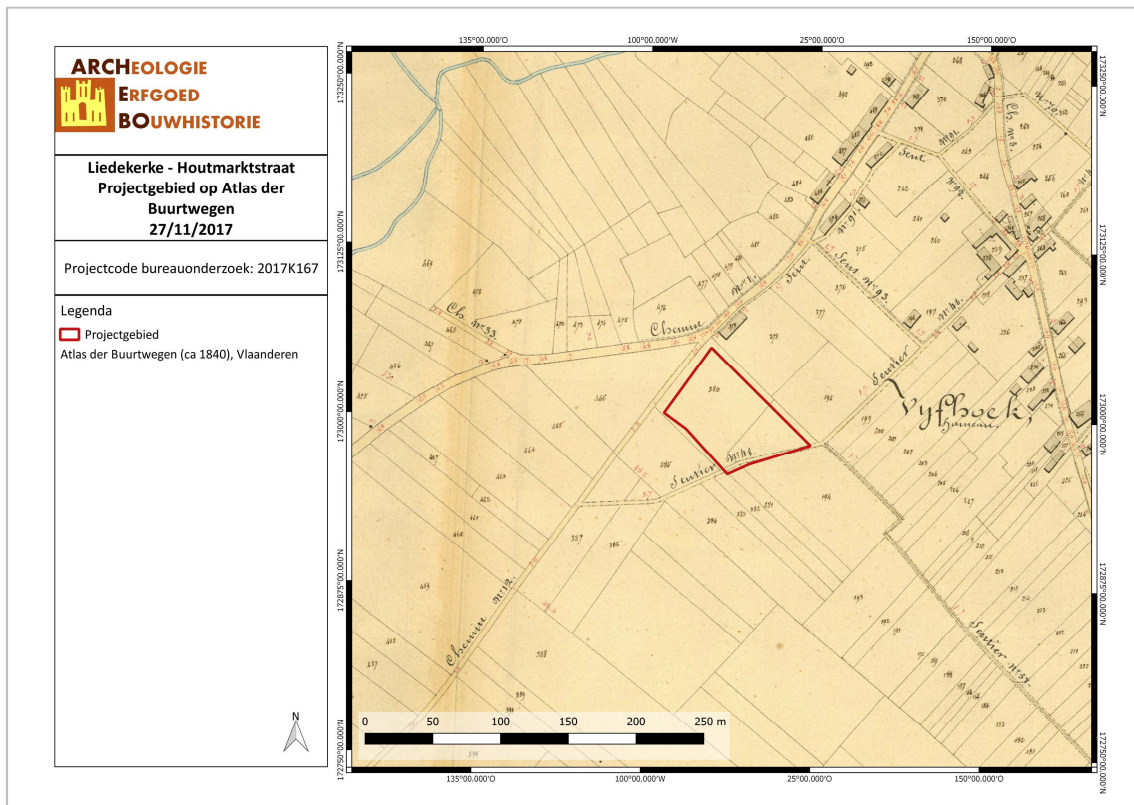
De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering van de wet van 10 april 1841. De wetgever wilde in 1841 ondubbelzinnig aanduiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Bedoeling was dus een inventarisatie te maken van alle ‘openbare’ wegen en ‘private wegen met openbare erfdienstbaarheid’. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). In de periode 1843-1845 werden voor alle gemeenten leggers, openbare registers, van de buurtwegen opgemaakt. Deze zijn de geschiedenis ingegaan als Atlassen der Buurtwegen.⁶

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). De Belgische overheid zag voor zichzelf geen taak weggelegd om de kadastergegevens in plannen om te zetten, maar hoopte dat anderen deze taak op zich zouden nemen. In 1836 kreeg Vandermaelen toelating om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen. Dit resulteerde in de topografische kaart 'Carte topographique de la Belgique', gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1/20.000. Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.⁷

Op de Atlas der buurtwegen (1841) en Vandermaelen kaarten (1846-1854) verschilt de situatie nauwelijks van deze op de Ferrariskaart. Het projectgebied wordt weergegeven als akkerland en kent geen bebouwing.

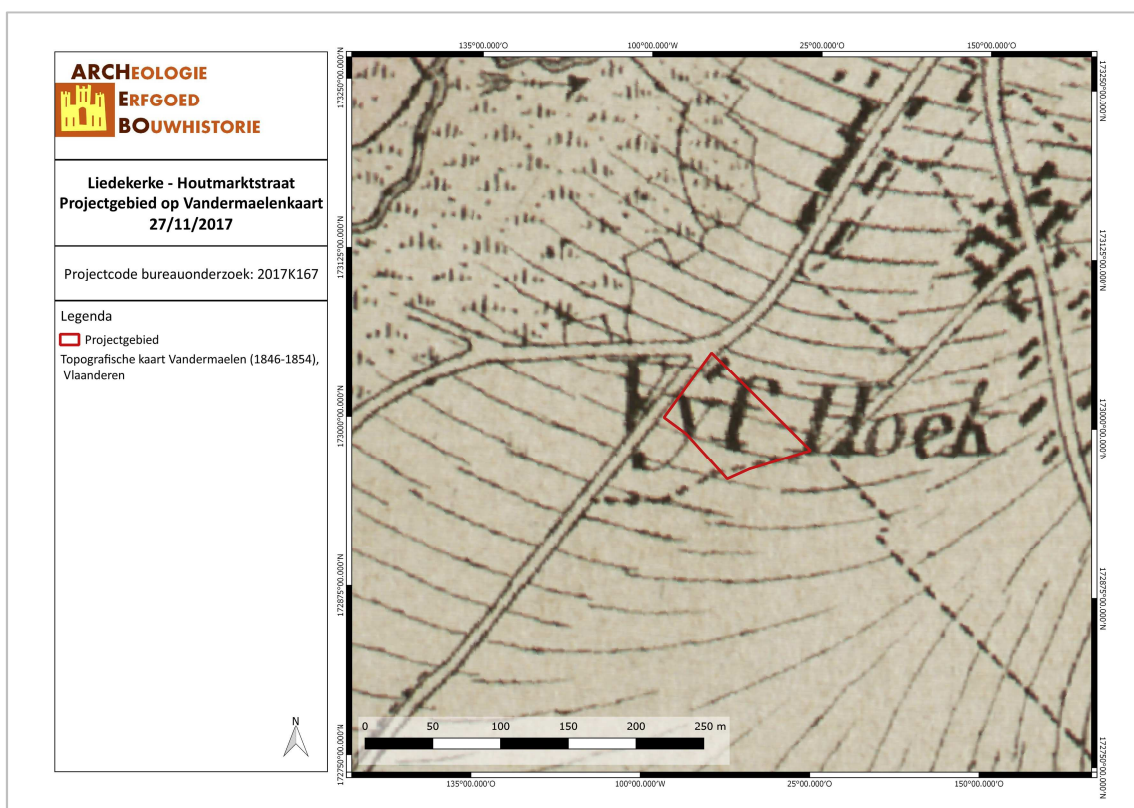
⁶ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2017, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

7 Wikipedia, "Vandermaelenkaarten", online encyclopedie, Wikipedia, geraadpleegd 7 december 2016, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten>.

LIHO/25/11/07/16 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).

LIHO/25/11/17/17 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).

De Popp-kaarten vormen een verzameling kadasterkaarten die in de 19de eeuw werd uitgegeven door de Brugse drukker-uitgever P.C. Popp (1805-1879). Deze kaarten waren een gecommmercialiseerde versie van het toenmalig kadaster van België en bevatten vele gegevens over gronden en percelen. Ook op deze kaart valt geen bebouwing waar te nemen. De betrokken percelen staan in de legger beschreven als volgt:

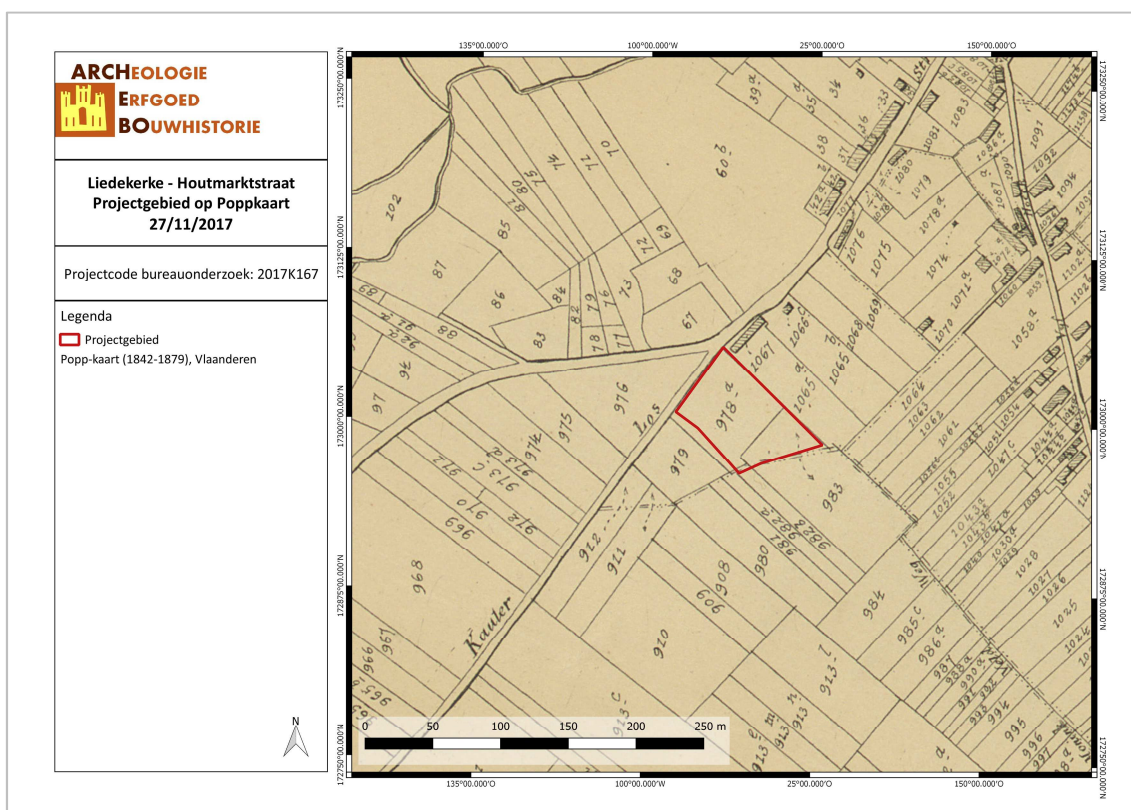
Art. 373

983 *den armen*

Land

Art. 1159

978a Priels, Franciscus-Josephus, burgm., Liedekerke Hopland⁸

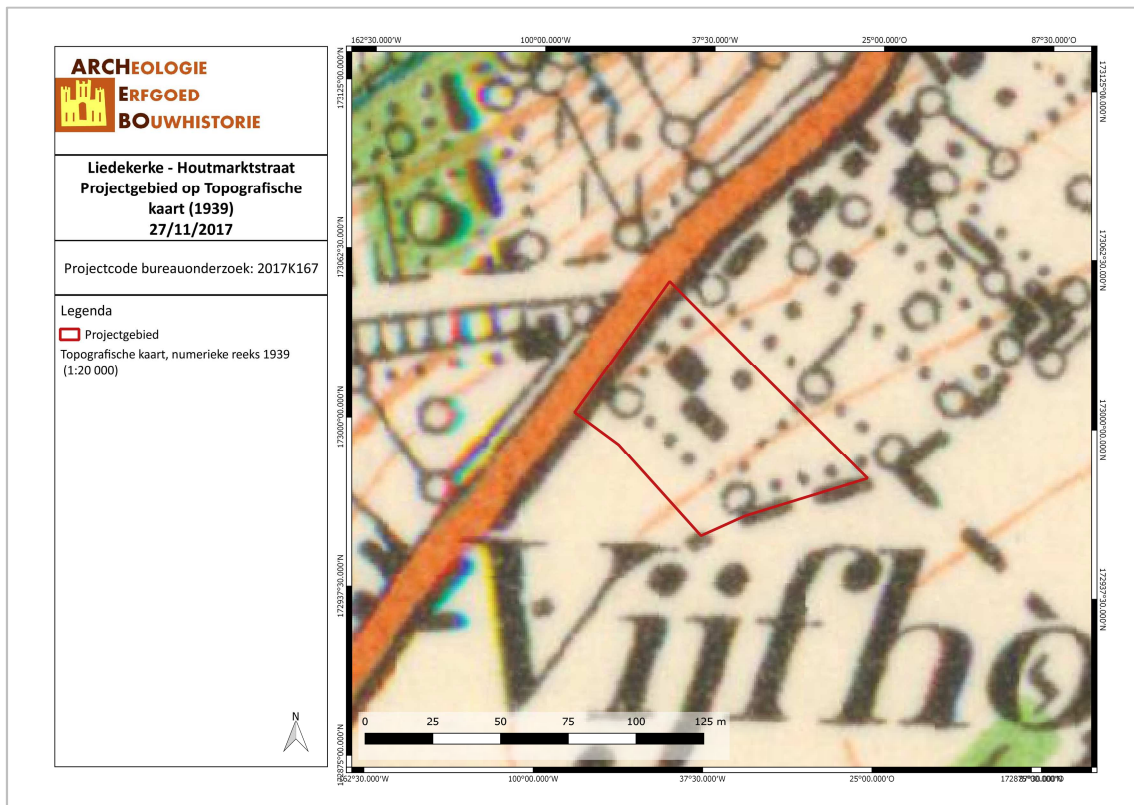

LIHO/25/11/17/18 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2017).

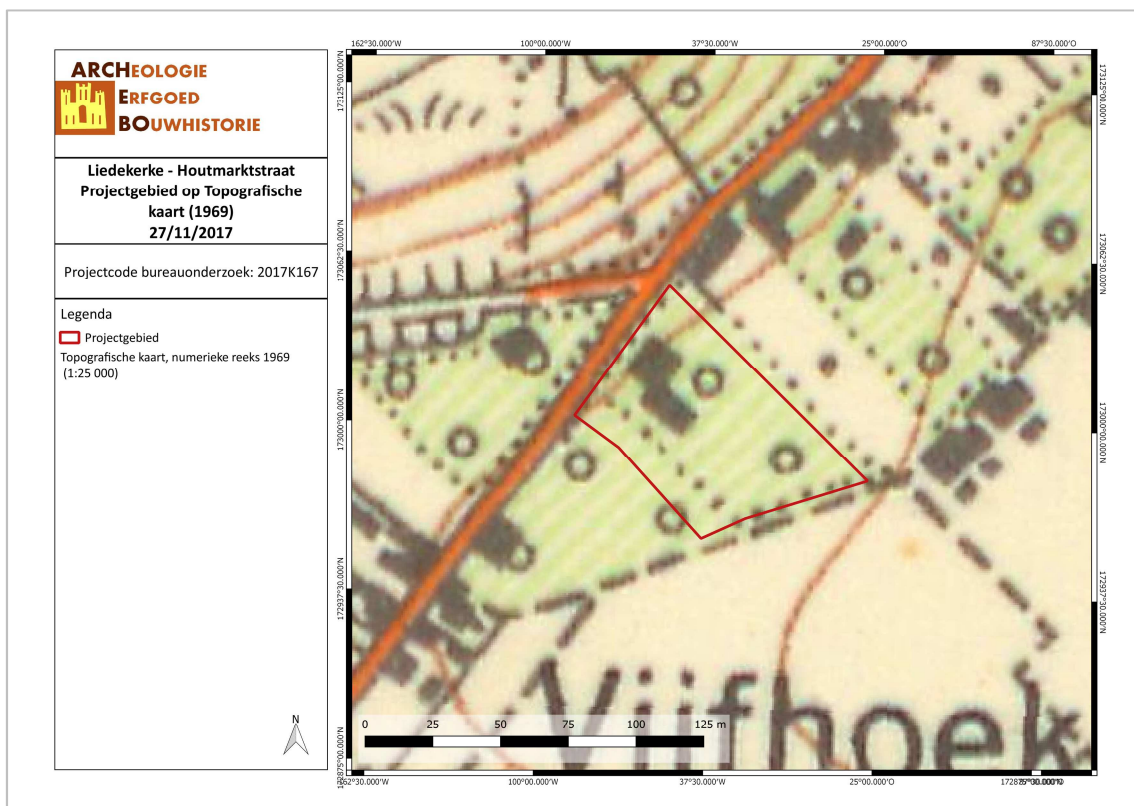
De topografische kaart van 1939 toont dat het projectgebied bebouwd is. De bebouwing was nog niet aanwezig op de topografische kaart van 1904. Het gaat hier om het huis met bijgebouw(en) dat vandaag nog steeds te zien is in het straatbeeld. De topografische kaart van 1939 toont verder hoe ook de percelen in de omgeving van het projectgebied steeds meer verkaveld raken en de bebouwing toeneemt. Volgende topografische kaarten tonen vooral hoe de omgeving meer en meer bebouwing kreeg.

⁸ Philippe Christian Popp, "Atlas cadastral parcellaire de la Belgique: Commune de Liedekerke" (Popp, ca. -1879 1842), Universiteitsbibliotheek Gent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/871/092/RUG01-001871092_2013_0001_AC.pdf.

LIHO/25/11/17/19 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2017).

LIHO/25/11/17/20 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het projectgebied op de orthofoto van 1969 (Cartesius, 2017).

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het onderzoeksgebied bebouwing aanwezig was vanaf het begin van de 20ste eeuw. Deze bebouwing langs de Houtmarktstraat is nog steeds aanwezig. Hierdoor kunnen we historische gezien spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

Het projectgebied zelf ligt op ca. 200 meter ten zuiden van de Dender. Daarnaast ligt het projectgebied op westelijke tot zuidwestelijk gerichte helling.

Op het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens bekend. De dichtstbijzijnde archeologische waarde ligt op circa 400 meter van het projectgebied. Het betreft hier vondst met nummer 2665 en deze duidt op de 17de-eeuwse Sint-Niklaaskerk. Overige archeologische waarden zijn onder meer een vlakgraf uit de Midden-Romeinse periode (CAI-locatie 3406), een verhoogde opperhof uit de volle middeleeuwen (CAI-locatie 30713) en aardewerk uit de Romeinse periode als losse vondst (CAI-locatie 20129). Op ca. 800 m van het projectgebied en ten noorden van de Dender werd materiaal uit de steentijden aangetroffen (CAI-locaties 30714 & 158371).

Binnen het projectgebied bevindt zich een vroeg 20ste -eeuwse woning met bijgebouw(en). Hierdoor kunnen we historische gezien spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van de aanvraag van een verkavelingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor verschillende kadastrale percelen langs de Houtmarktstraat in Liedekerke, provincie Vlaams-Brabant.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden.

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Op het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens bekend. De dichtstbijzijnde archeologische waarde ligt op circa 400 meter van het projectgebied. Het betreft hier vondst met nummer 2665 en deze duidt op de 17de-eeuwse Sint-Niklaaskerk. Overige archeologische waarden zijn onder meer een vlakgraf uit de Midden-Romeinse periode (CAI-locatie 3406), een verhoogde opperhof uit de volle middeleeuwen (CAI-locatie 30713), aardewerk uit de Romeinse periode als losse vondst (CAI-locatie 20129). Steentijdmateriaal werd ten noorden van de Dender, op ca. 800 m van het projectgebied aangetroffen (CAI-locaties 30714 & 158371).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het onderzoeksgebied bebouwing aanwezig was vanaf het begin van de 20ste eeuw. Het betreft een huis met bijgebouw(en), dat vandaag nog steeds aanwezig is.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren. Het projectgebied kan immers waardevolle archeologische resten vanaf de Metaaltijden tot heden bevatten. In de directe omgeving van het projectgebied werden geen steentijdvondsten aangetroffen. Dit was enkel het geval ten noorden van de Dender op ca. 800 m van het projectgebied. De verwachting naar steentijdsites is hierdoor eerder laag, maar valt nooit geheel uit te sluiten.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

De kans op vondsten is op het terrein afhankelijk van de mate van verstoring in het verleden. Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het onderzoeksgebied bebouwing aanwezig was vanaf het begin van de 20ste eeuw. De bebouwing situeert zich langs de Houtmarktstraat. Het betreft een huis met bijgebouw(en). De constructie van deze woonst en bijgebouwen zal een impact gehad hebben op het bodemarchief.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een project langs de Houtmarktstraat te Liedekerke. De opdrachtgever plant hier de sloop van de bijgebouw(en). De huidige woning blijft behouden. Binnen het projectgebied worden 5 zones voorzien waarbinnen gebouwd mag worden.

Binnen het projectgebied zelf zijn geen archeologische waarden bekend. De dichtstbijzijnde archeologische waarde ligt op circa 400 meter van het projectgebied. Het betreft hier vondst met nummer 2665 en deze duidt op de 17de-eeuwse Sint-Niklaaskerk. Overige archeologische waarden zijn onder meer een vlakgraf uit de Midden-Romeinse periode (CAI-locatie 3406), een verhoogde opperhof uit de volle middeleeuwen (CAI-locatie 30713) en aardewerk uit de Romeinse periode als losse vondst (CAI-locatie 20129). Het projectgebied kan dan ook waardevolle archeologische resten vanaf de Metaaltijden tot heden bevatten. Steentijd materiaal werd ten noorden van de Dender, op ca. 800 m van het projectgebied aangetroffen (CAI-locaties 30714 & 158371). De verwachting naar steentijdsites is hierdoor eerder laag, maar valt nooit geheel uit te sluiten.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon achterhaald worden dat er binnen het onderzoeksgebied bebouwing aanwezig was sinds het begin van de 20ste eeuw. Deze bebouwing langs de Houtmarktstraat is nog steeds aanwezig.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een project langs de Houtmarktstraat te Liedekerke. De opdrachtgever plant hier de sloop van een gedeelte van de bestaande bebouwing en voorziet vijf bouwzones.

Op het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens bekend. In de ruime omgeving is dit wel het geval. Het projectgebied kan dan ook waardevolle archeologische resten vanaf de Metaaltijden tot heden bevatten. De verwachting naar steentijdsites is laag, maar kan nooit geheel uitgesloten worden.

Aan de hand van kaartmateriaal kon bepaald worden dat het terrein sinds het begin van de 20ste eeuw bebouwing kent.

LIHO/25/11/17/21 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Syntheseplan (Geopunt, 2017).

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het projectgebied gelokaliseerd is in de omgeving van mogelijk historisch en archeologisch belanghebbende locaties. Gezien de reële kans dat er binnen het plangebied nog intacte archeologische resten aanwezig zijn, stelt ARCHEBO bvba verder onderzoek voor. De voorgestelde uitvoeringswijze van dit vervolgonderzoek vormt het onderwerp van het 'Programma van Maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties:

Goossens, E., F. Gullentops, en N. Vandenberghe. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 32, Leuven*. Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007.

Gullentops, F., en L. Wouters, red. *Delfstoffen in Vlaanderen*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBL, 1996.

Popp, Philippe Christian. "Atlas cadastral parcellaire de la Belgique: Commune de Liedekerke". Popp, ca. -1879 1842. Universiteitsbibliotheek Gent. https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/871/092/RUG01-001871092_2013_0001_AC.pdf.

Van Ranst, E., en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Vandeputte, Omer. *Gids voor Vlaanderen*. 1e dr. Tielt: Lannoo Uitgeverij, 2007.

Online bronnen:

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Liedekerke". *Wikipedia*. Geraadpleegd 28 november 2017. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Liedekerke&oldid=49394154>.

Wikipedia. "Vandermaelenkaarten". Online encyclopedie. Wikipedia. Geraadpleegd 7 december 2016. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten>

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij verkavelingsvergunning.	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017).	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).....	6
<i>Figuur 4: Het projectgebied gezien vanaf de Houtmarktstraat (Google Street view, 2017).</i>	<i>8</i>
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).....	8
Figuur 6: Inplantingsplan (Pascal François Architects bvba, 2017).....	9
Figuur 7: Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017).	10
Figuur 8: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017).....	11
Figuur 9: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).	12
Figuur 10: Hoogteprofiel doorheen het onderzoeksgebied in N-Zriching (Geopunt, 2017).	12
Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het onderzoeksgebied in W-O-richting (Geopunt, 2017).	12
Figuur 12: Het projectgebied aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2017).	13
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).....	14
Figuur 14: Uitleg van het type volgens de Quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017).	14
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).	15
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).	15
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de Bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).	16
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Potentiële Bodemerosiekaart (Geopunt, 2017).....	17
Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de Bodemgebruikskaart (Geopunt, 2017).....	17
Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).	18
Figuur 21: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).....	20
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).....	21
Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).	21
Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2017).	22
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2017).	23
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de orthofoto van 1969 (Cartesius, 2017).	23
Figuur 27: Syntheseplan (Geopunt, 2017).....	27

7 PLANNENLIJST

LIHO/27/11/17/1 - Digitale aanmaak	6
LIHO/27/11/17/2 - Digitale aanmaak	6
LIHO/27/11/17/3 - Digitale aanmaak	8
LIHO/27/11/17/4 - Digitale aanmaak	10
LIHO/27/11/17/5 - Digitale aanmaak	11
LIHO/27/11/17/6 - Digitale aanmaak	12
LIHO/27/11/17/7 - Digitale aanmaak	13
LIHO/27/11/17/8 - Digitale aanmaak	14
LIHO/27/11/17/9 - Digitale aanmaak	15
LIHO/27/11/17/10 - Digitale aanmaak	15
LIHO/27/11/17/11 - Digitale aanmaak	16
LIHO/27/11/17/12 - Digitale aanmaak	17
LIHO/17/11/07/13 - Digitale aanmaak	17
LIHO/27/11/17/14 - Digitale aanmaak	18
LIHO/27/11/17/15 - Digitale aanmaak	20
LIHO/27/11/07/16 - Digitale aanmaak	21
LIHO/27/11/17/17 - Digitale aanmaak	21
LIHO/27/11/17/18 - Digitale aanmaak	22
LIHO/27/11/17/19 - Digitale aanmaak	23
LIHO/27/11/17/20 - Digitale aanmaak	23
LIHO/27/11/17/21 - Digitale aanmaak	27